Navodila za delo v aplikaciji COBISS Lib

Priročnik za uporabnike

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Regional Centre for
Library Information Systems and
Current Research Information Systems
Regionalni center za knjižnične
informacijske sisteme in informacijske
sisteme o raziskovalni dejavnosti

IZUM

© IZUM, 2024

Kazalo

Kazalo 2
Navodila za delo v aplikaciji COBISS Lib 3
1 Uvod 4
1.1 Prijava v COBISS Lib 4
1.2 Namestitev servisa COBISS DGW 4
1.3 Delo z datotekami 5
2 Uporabniški vmesnik COBISS Lib 6
2.1 Glavno okno COBISS Lib 6
2.2 Iskalnik 6
2.3 Urejevalnik 7
2.4 Pregledovalnik 8
2.5 Segment Izpisi 8
2.6 Zgodovina 9
2.7 Bližnjice 9
3 Posebno oblikovana okna 10
3.1 Okno Kartica 10
3.2 Izvoz podatkov 10
3.3 Iskalnik Katalog 11
3.4 Okno Koledar v vzorcu izhajanja 11
4 Segment Nastavitve in administracija 13
4.1 Nastavitev hitrih gumbov za izvajanje postopkov 13
5 Nasveti pri delu v COBISS Lib 14
6 Seznam bližnjic (hitrih tipk) za izvedbo nekaterih postopkov 15
6.1 Hitre tipke v glavnem oknu COBISS Lib 15
6.2 Hitre tipke v iskalnikih 15
6.3 Hitre tipke v oknu Kartica 15
7 Začetek dela v COBISS Lib 16

Navodila za delo v aplikaciji COBISS Lib

1 Uvod

Nova generacija programske opreme COBISS Lib je spletna aplikacija z enakimi funkcionalnostmi, kot jih ima COBISS3, vendar z novim uporabniškim vmesnikom. Aplikacija deluje v običajnih spletnih brskalnikih in jo je možno uporabljati na različnih napravah, tudi tablicah in mobilnih telefonih.

COBISS Cat je ločena aplikacija. Več o njej je mogoče prebrati v navodilih Navodila za delo v COBISS Cat.

> ⚠ **Hkratno delo v COBISS3 in COBISS Lib**
>
> Nekaj časa bo še možno delati tako v COBISS3 kot tudi COBISS Lib, kar pomeni, da se spremembe, postopki itd., izvedeni v COBISS3, kažejo tudi v COBISS Lib in obratno.
>
> Za prijavo v COBISS3 ali v COBISS Lib uporabljamo isto uporabniško ime, vendar pa se v obe aplikaciji ne moremo prijaviti hkrati.

V nadaljevanju so predstavljeni:

- prijava v COBISS Lib
  - namestitev servisa COBISS DGW
  - delo z datotekami
- uporabniški vmesnik COBISS Lib
  - glavno okno **COBISS Lib**
  - iskalnik
  - urejevalnik
  - pregledovalnik
  - segment **Izpisi**
  - zgodovina
  - bližnjice
- posebno oblikovana okna
  - okno **Kartica**
  - izvoz podatkov
  - iskalnik **Katalog**
  - okno **Koledar v vzorcu izhajanja**
- delo v segmentu **Nastavitve in administracija**
  - nastavitev hitrih gumbov za izvajanje postopkov
- nasveti pri delu v COBISS Lib
- možnost uporabe hitrih tipk v posameznih delih vmesnika

1.1 Prijava v COBISS Lib

COBISS Lib je spletna aplikacija. Pogoja za delo sta zmogljiva internetna povezava in uporaba enega izmed najpogosteje uporabljanih spletnih brskalnikov (npr. Chrome, Firefox, Edge …).

V aplikacijo COBISS Lib se prijavite z domače strani na povezavi https://www.cobiss.si/knjiznicarji.htm, kjer pri razdelku **COBISS Lib** izberete možnost **Prijava v pravo okolje**. Vpišete akronim naziv vaše knjižnice in nato iz spustnega seznama izberete vašo knjižnico.

V COBISS Lib se lahko prijavite tudi tako, da v spletni brskalnik vpišete spletni naslov **https://cs.cobiss.net/clib/akronim/**, kjer kot akronim vpišete akronim vaše knjižnice, npr. za Mariborsko knjižnico z akronimom SIKMB je spletni naslov za prijavo https://cs.cobiss.net/clib/sikmb/.

Po kliku na povezavo se bo izpisalo prijavno okno COBISS Lib, kjer vpišemo uporabniško ime in geslo, ki sta enaka kot za delo v COBISS3:

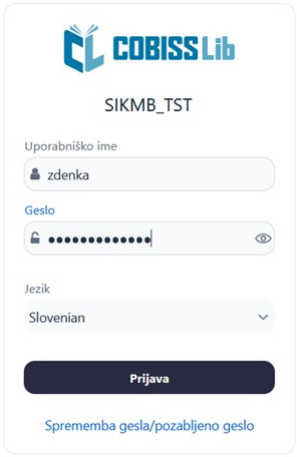

Prijavno okno COBISS Lib

Tudi pooblastila za delo so enaka kot pri delu v pravem okolju COBISS3.

> 💡 **Nasveti**
>
> Bližnjico za dostop do aplikacije COBISS Lib si shranimo med priljubljene povezave oz. na namizje za hitrejši dostop do prijave.
>
> COBISS Lib je aplikacija PWA (Progressive Web Aplication), ki omogoča, da se kot spletna aplikacija namesti na napravi s klikom na ikono za namestitev aplikacije (Install app) v URL-vrstici brskalnika. Tako nameščeno aplikacijo lahko uporabljamo kot katero koli drugo aplikacijo. V brskaniku Firefox ta možnost zaenkrat ni na voljo.
>
> 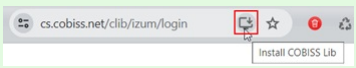
>
>
> *Nameščanje COBISS Lib kot aplikacije*

> ⚠ **Opozorila**
>
> **Dovoljenje za pojavna okna v COBISS Lib** : Za izvedbo vseh postopkov v aplikaciji COBISS Lib (npr. pripravo izpisov) je treba v spletnem brskalniku **Firefox** obvezno omogočiti pojavna okna (angl. *pop-ups*) za spletni naslov aplikacije COBISS Lib. V drugih brskalnikih je ta nastavitev občasno potrebna po namestitvah novih verzij brskalnikov; odvisna je od osnovnih nastavitev brskalnika.
>
> **Čas neaktivnosti v COBISS Lib in samodejna odjava** : Po eni uri nekativnosti v COBISS Lib boste samodejno odjavljeni iz aplikacije.

1.2 Namestitev servisa COBISS DGW

Za uporabo perifernih naprav, kot so tiskalniki, RFID-plošče, blagajniški predal itd., mora knjižnica namestiti servis COBISS DGW. Ta omogoča komunikacijo med aplikacijo COBISS Lib in

perifernimi napravami.

Spodaj je pregled naprav in storitev, ki jih knjižnica uporablja oz. ponuja svojim uporabnikom. Za vsako je v stolpcu **SERVIS COBISS DGW** navedeno, ali je namestitev obvezna ali ne.

STORITEV/OPREMA KNJIŽNICE	SERVIS COBISS DGW	PARAMETER V COBISS DGW	OPOMBA
Tiskalniki (nalepke, izpisi, zadolžnice/računi)	DA	/	Sprotno tiskanje zadolžnic, računov, nalepk, izpisov …
Čitalniki črtnih kot	NE		
Davčno potrjevanje računov	DA	Edit TaxSI	Namestitev certifikata za davčno blagajno v COBISS DGW
Zgolj negotovinska poravnava terjatev zunaj knjižnice	NE		
RFID-naprave – gradivo	DA	Manage Local Devices (RFID_book)	
RFID-naprave – članske izkaznice	DA	Manage Local Devices (RFID_card)	
RFID – inventarizacija IZUM	DA	Manage Local Devices (RFID_book)	
Blagajniški predal	DA		
Podpisna tablica	DA		
Varnostna vrata	NE		
Knjigomati	NE		
Paketniki	NE		
Tiskanje/pošiljanje/izvoz ali uvoz/shranjevanje dokumentov in izpisov	DA		Primer postopkov: uvoz e-dokumentov, pošiljanje računov v računovodstvo, izvod podatkov za nalepko/čip RFID,…
Tiskanje vseh izpisov zgolj iz formata .PDF	NE		
VALÚ	DA	Edit Valu	Namestitev certifikata in nastavitve za Valu v COBISS DGW
POS-terminal	DA	Manage Local Devices (POS)	
Urbana	DA		

Postopek namestitve servisa COBISS DGW in urejanje nastavitev sta opisana v navodilih Namestitev in nastavitev servisa COBISS DGW.

⚠ **Opozorila**

Za namestitev servisa na delovno postajo je potrebno administratorsko pooblastilo. Za urejanje posameznih nastavitev v COBISS DGW to poblastilo ni potrebno.

Servis COBISS DGW je na voljo samo za operacijski sistem Microsoft Windows. Namestiti ga tudi ni možno na mobilne naprave, zato iz teh naprav ni možno takojšnje tiskanje, poravnava terjatev …

Če uporabljamo mrežne tiskalnike ali tiskalniški strežnik, je treba za prijavo v *Cobiss3JettyService* uporabiti domensko uporabniško ime in geslo. To lahko uredimo v okviru namestitve servisa COBISS DGW po navodilih Namestitev in nastavitev servisa COBISS DGW.

Prav tako je obvezna namestitev servisa COBISS DGW in znotraj tega servisa namestitev certifikata iz mape *C:\Cobiss3Files\cert*, če je knjižnica zavezanec za davčno potrjevanje računov in želi izvajati poravnavo terjatev v COBISS Lib. Postopek je opisan v navodilih Namestitev in nastavitev servisa COBISS DGW.

Če boste spreminjali nastavitve v servisu COBISS DGW (npr. nameščali certifikat za davčno potrjevanje računov), je potrebna ponovna prijava v COBISS Lib.

1.3 Delo z datotekami

Delo z datotekami v aplikaciji COBISS Lib poteka v skladu s funkcionalnostmi spletnih brskalnikov. Tako lahko v postopkih, kjer za izvedbo postopka potrebujemo datoteko (npr. **Ažuriraj podatk o članih – uvoz**), v oknu **Izbor datoteke** z gumbom **Izberi datoteko …** to datoteko poiščemo ali jo z mesta, kjer je shranjena, povlečemo in spustimo v za to predvideni okvirček.

Ali lahko pri postopkih, kjer se kot rezultat kreirajo datoteke (npr. **Ažuriraj podatke o članih – izvoz** ali z možnostjo **Izvozi v besedilno datoteko** v iskalnikih), določimo ali spremenimo lokacijo shranjevanja in vpišemo ime prenesene datoteke, je odvisno od nastavitev spletnega brskalnika. Privzeto mesto shranjevanja datotek je največkrat mapa *Prenosi* oz. *Downloads*, datoteka pa običajno tudi ohrani ime, kot ga je ponudila aplikacija pri prenosu.

💡 **Nastavitev spletnega brskalnika, da uporabnik ob prenosu izbere lokacijo in vpiše ime datoteke**

Med nastavitvami spletnega brskalnika poiščemo možnost *Downloads* oz. *Prenosi* ter nato označimo delovanje funkcionalnosti **Pred prenosom vprašaj, kam želim shraniti vsako datoteko** oz. **Always ask you where to save files**.

⚠ **Opozorilo**

Pri postopkih, kjer uporabljamo datoteke, priporočamo previdnost, saj gre največkrat za postopke, kjer spreminjamo večjo količino podatkov.

2 Uporabniški vmesnik COBISS Lib

Uporabniški vmesnik COBISS Lib sestavljajo naslednje komponente:

- glavno okno **COBISS Lib**
- iskalnik
- urejevalnik
- pregledovalnik

2.1 Glavno okno COBISS Lib

Funkcionalnosti glavnega okna **COBISS Lib** so naslednje:

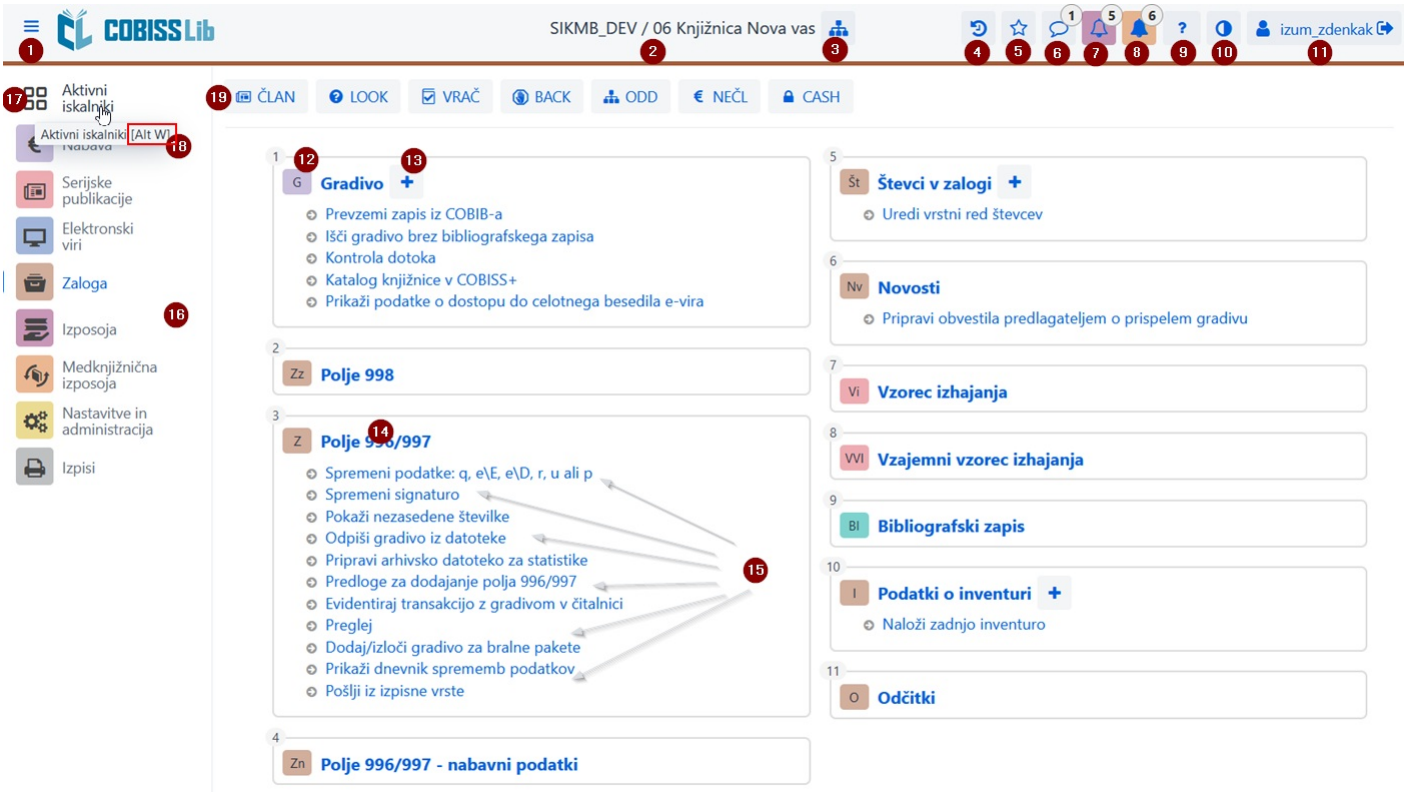

Glavno okno aplikacije COBISS Lib

1. Možnost za preklop na celozaslonski način dela
2. Izpis informacije o bazi in oddelku, v katerega smo prijavljeni
3. Izbor oddelka in možnost preklapljanja med oddelki
4. Vpogled v zgodovino zapisov
5. Vpogled v priljubljene zapise
6. Vpogled v sporočila in obvestila z informacijo o številu le-teh
7. Dostop do mesta za obdelavo rezervacij s podatkom o številu prispelih rezervacij
8. Dostop do mesta za spremljanje zahtevkov za medknjižnično izposojo (MI) z informacijo o številu prispelih zahtevkov
9. Pomoč in informacije o programski opremi COBISS Lib
10. Možnost spremembe teme (temna/svetla)
11. Informacija o prijavljenem uporabniku in hkrati gumb za odjavo iz aplikacije COBISS Lib
12. Ime vsebinskega sklopa s pripadajočo ikono, ki sklop označuje
13. Možnost za dodajanje novega zapisa v izbrani vsebinski sklop
14. Klik na ime vsebinskega sklopa za odprtje iskalnika za izbrani vsebinski sklop
15. Ime postopkov v vsebinskem sklopu Posamezni postopek sprožimo s klikom na ime postopka.
16. Del okna, kjer izberemo segment programske opreme COBISS Lib Izpišejo se le tisti segmenti, za katere imamo dovoljenje za dostop.
17. Možnost preklopa na aktivne iskalnike
18. Na postopkih, ki jih lahko aktiviramo z uporabo vročih tipk, izpis kombinacije tipk v zaslonskem namigu (npr. kombinacija tipk [Alt W] za preklop na aktivne iskalnike)
19. Gumbi z bližnjicami za izvedbo postopkov

2.2 Iskalnik

V iskalniku COBISS Lib so združeni elementi iskalnika in delovnega področja. Seznam najdenih zapisov predstavlja delovno področje za izbrani vsebinski sklop in omogoča izvedbo postopkov, ki jih lahko izvajamo z izbranimi zapisi v tem sklopu.

Iskalnik ponuja naslednje možnosti:

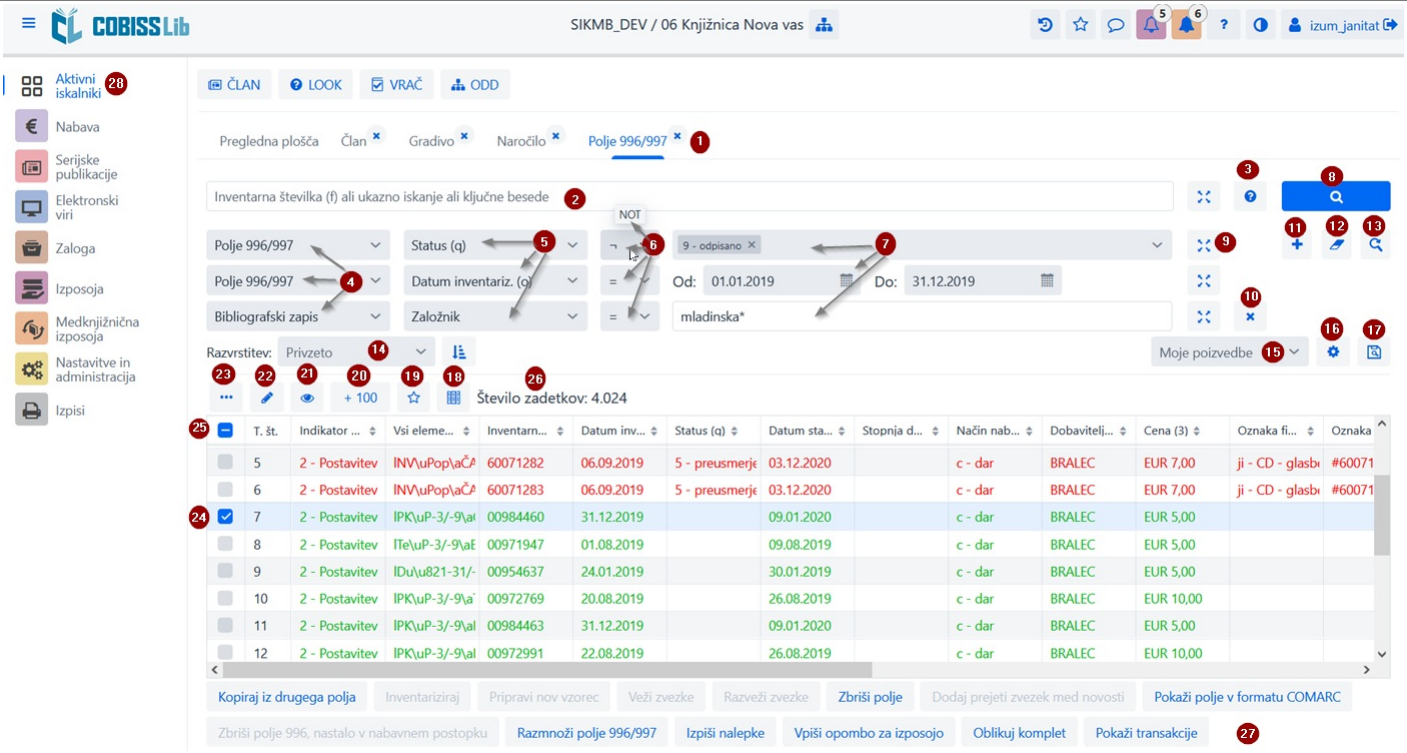

*Iskalnik v vsebinskem sklopu **Polje 996/997** v aplikaciji COBISS Lib*

1. Zavihki z imenom vsebinskega sklopa, v katerem smo iskali podatke od zadnje prijave v COBISS Lib (na sliki je aktiven iskalnik vsebinskega sklopa **Polje 996/997**)
2. Polje za iskanje po ključu (npr. po inventarni številki v iskalniku **Polje 996/997**), ključnih besedah ali iskanje z vpisom iskalne zahteve (ukazno iskanje)
   Ukazno iskanje je mogoče v vsebinskih sklopih **Gradivo**, **Polje 996/997** in **Bibliografski zapis**.
3. Gumb za izpis seznama iskalnih predpon, pripon in opis možnosti omejevanja in skeniranja
4. Spustni seznam z imenom vsebinskega sklopa, če je v iskalniku omogočeno iskanje po več sklopih hkrati
5. Spustni seznam za izbor iskalnega polja
6. Spustni seznam za izbiro operatorja EMPTY, NOT ali NOTEMPTY
7. Vnosna polja za vpis iskalne zahteve
8. Gumb za izvedbo iskanja Če ne vnesemo iskalne zahteve, s klikom na ta gumb poiščemo vse zapise v izbranem vsebinskem sklopu.
9. Gumb za pregled pojmov
10. Gumb za odstranitev iskalnega polja
11. Gumb za dodajanje dodatnega iskalnega polja
12. Gumb za izbris celotne vpisane iskalne zahteve
13. Gumb za ponovitev zadnjega iskanja
14. Spustni seznam za izbiro podatka, po katerem naj bodo razvrščeni rezultati iskanja Določimo lahko padajoči ali naraščajoči način razvrščanja.
15. Spustni seznam za izbiro shranjenih poizvedb
16. Gumb za dostop do urejanja shranjenih poizvedb
17. Gumb za shranitev poizvedbe
18. Gumb za določitev in izbor prikaza rezultatov iskanja
19. Gumb za dodajanje zapisa med bljižnjice
20. Gumb za nalaganje naslednjih 100 zapisov (privzeto se izpiše le prvih 20 zapisov)
21. Gumb za odpiranje pregledovalnika zapisa, pri čemer je treba predhodno označiti enega ali več najdenih zadetkov
22. Gumb za odpiranje urejevalnika zapisa, pri čemer je treba predhodno označiti en zadetek
23. Gumb za dodatne možnosti, pri čemer je treba predhodno označiti enega ali več najdenih zadetkov: izvoz v datoteko formata .txt, tiskanje ali pošiljanje na destinacije, dodajanje v izpisno vrsto ir ponovno nalaganje zapisov iz baze podatkov (osveževanje)
24. Polje za označitev zadetka
25. Polje za označitev/odznačitev vseh naloženih zadetkov
26. Izpis števila najdenih zadetkov
27. Gumbi za izvajanje postopkov
28. Možnost prikaza aktivnih oz. odprtih iskalnikov

Če je v vsebinskem sklopu aktiven postopek za dodanje novega zapisa, se prikaže tudi gumb **Dodaj** , in sicer pred gumbom **Uredi** . V iskalniku vsebinskega sklopa **Gradivo** je na razpolago tudi gumb **Prevzemi zapis** za prevzem zapisa iz vzajemne baze podatkov.

Označevanje želenega območja zadetkov

Če želimo označiti le območje zadetkov (npr. zadetke pri zaporednih številkah od 8. do 15. mesta), to storimo tako, da:

– najprej pritisnemo in držimo tipko **<Ctrl>** ter kliknemo na vrstico z zadetkom v iskalniku, ki naj bo zajet kot prvi v območju, ki ga želimo označiti; – nato pritisnemo in držimo tipko **<Shift>** ter kliknemo na vrstico z zadetkom v iskalniku, ki naj bo v našem izbranem območju označen zadnji.

⚠ **Nalaganje zapisov v iskalnik**

Novi zapis ali zapis, s katerim smo izvajali postopke, se naloži na vrh zadetkov iskalnika, torej kot prvi zadetek v iskalniku. Obenem se dodani zapis označi, program pa nas pomakne na ta zadetek v iskalniku.

⚠ **Iskanje po enakih iskalnih poljih**

Pri iskanju po enakih iskalnih poljih se med iskalnimi polji upošteva operator OR, če imajo vsa enaka iskalna polja izbran dodatni operator =. Drugače se med enakimi iskalnimi polji upošteva operator AND.

2.3 Urejevalnik

Deli in možnosti urejevalnika so:

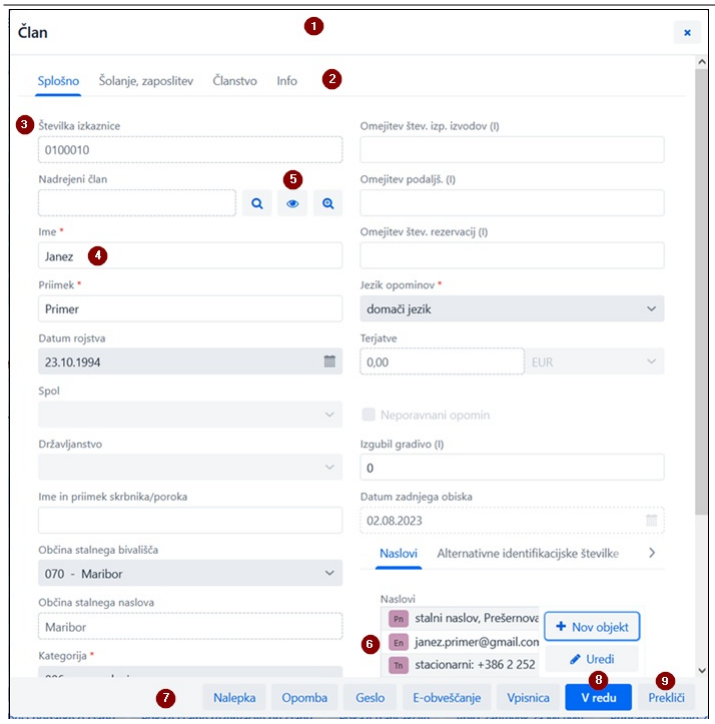

Urejevalnik podatkov o članu

1. Naslovna vrstica urejevalnika z imenom vsebinskega sklopa
2. Zavihki urejevalnika
3. Ime podatka (Če je vnos podatka obvezen, je ime podatka označeno z zvezdico.) *
4. Vrednost podatka, ki jo vnašamo z vpisovanjem v vnosna polja ali okna za vnos vrednosti, z izbiro iz spustnih seznamov ali šifrantov, označevanjem potrditvenih polj …
5. Možnost za vzpostavitev, pregled in brisanje povezave tega zapisa z drugimi zapisi
6. Vsebovani zapisi z možnostjo dodajanja, urejanja, brisanja in pregledovanja
7. Gumbi za izvedbo postopkov pri izbranem zapisu
8. Gumb **V redu** za shranitev zapisa
9. Gumb **Prekliči** za izhod iz urejevalnika brez shranjevanja sprememb v zapisu

2.4 Pregledovalnik

Pregledovalnik COBISS Lib omogoča pregledovanje zapisov in nalaganje izbranih zapisov v aktivni iskalnik, med bližnjice ali v zgodovino.

Deli in možnosti pregledovalnika so:

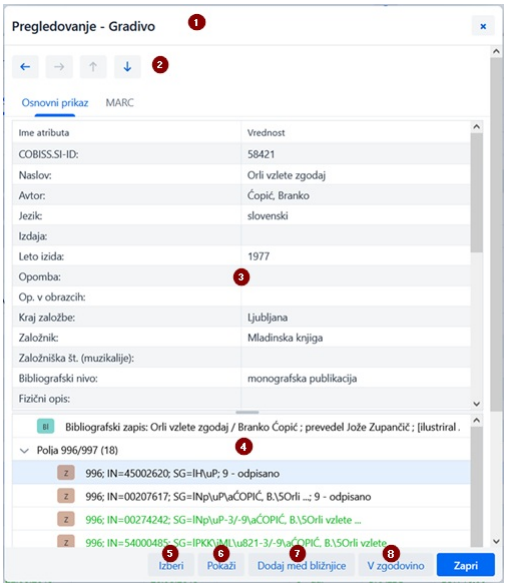

Pregledovalnik izbranega zapisa

1. Naslovna vrstica z imenom vsebinskega sklopa
2. Gumbi za pomik med zapisi: **Nazaj**, **Naprej**, **Prejšnji** in **Naslednji**
3. Izpis podatkov za izbrani zapis
4. Povezani zapisi
5. Gumb **Izberi**, ki izbrani zapis naloži v aktivni iskalnik
6. Gumb **Pokaži**, ki odpre pregledovalnik za izbrani povezani zapis
7. Gumb **Dodaj med bližnjice**, ki izbrani zapis doda med bližnjice
8. Gumb **V zgodovino**, ki izbrani zapis doda v zgodovino

V aktivnih iskalnikih lahko hkrati nalagamo le zapise iz istega vsebinskega sklopa. Če med povezanimi zapisi namesto posameznega zapisa označimo naziv povezanega vsebinskega sklopa in nato kliknemo gumb **Izberi**, se bo odprlo novo okno s tabelo zapisov v povezanem vsebinskem sklopu. Možnosti v tem oknu so enake, kot jih omogoča iskalnik v delu, kjer se izpiše rezultat iskanja.

2.5 Segment Izpisi

Segment **Izpisi** je umeščen na enako raven kot drugi segmenti aplikacije COBISS Lib.

V glavnem oknu tega segmenta so možnosti umeščene v posamezne zavihke:

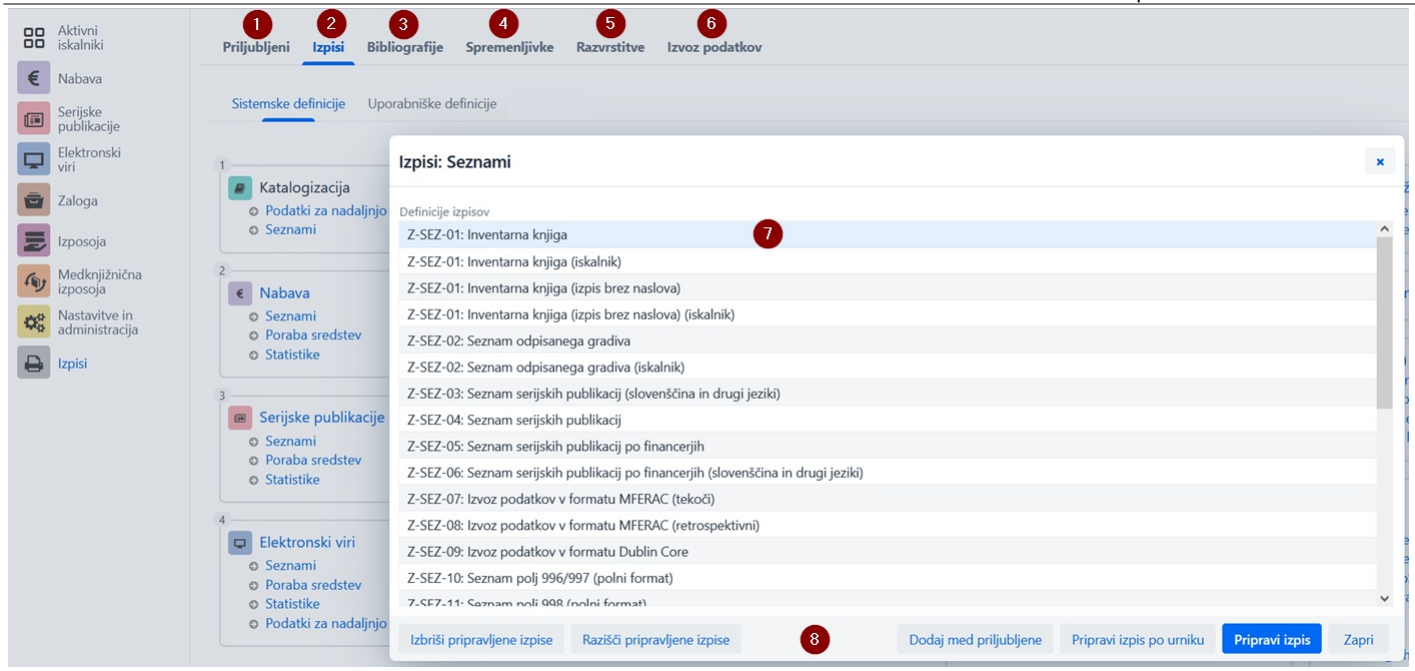

Izpisi v aplikaciji COBISS Lib

Na voljo so zavihki z naslednjimi možnostmi:

1. Priljubljeni izpisi (zavihek **Priljubljeni**), kjer lahko izbiramo med svojimi priljubljenimi izpisi in priljubljenimi izpisi na nivoju knjižnice
2. Vsi izpisi (zavihek **Izpisi**), kjer lahko izbiramo med sistemskimi in uporabniškimi definicijami izpisov
3. **Bibliografije**, kjer lahko pripravljamo izpise s tega področja
4. **Spremenljivke**, ki omogoča vpogled v spremenljivke (sistemske in uporabniške definicije) in njihovo urejanje
5. **Razvrstitve**, ki bo omogočal vpogled v razvrstitve in njihovo urejanje (Ta možnost še ni realizirana.)
6. **Izvoz podatkov**, ki poleg izvoza podatkov omogoča še vpogled v izvožene podatke
   Za uporabo te funkcionalnosti ni potrebno pooblastilo za delo v segmentu **Izpisi**.

Po kliku na ime posamezne skupine izpisov, spremenljivk … se odpre novo okno, kjer lahko izbiramo med postopki, ki jih posamezna funkcionalnost omogoča. Označimo npr. izpis, s katerim želimo nekaj izvesti (**7**). Postopek nato izvedemo s klikom na ustrezen gumb (**8**); npr. na gumb **Pripravi izpis** za izvedbo priprave izpisa.

2.6 Zgodovina

S klikom na gumb se odpre okno **Zgodovina**, ki omogoča vpogled v zapise, s katerimi smo pri svojem delu izvajali postopke.

> ⚠ **Število zapisov v zgodovini**
>
> V zgodovini se hrani največ 500 zapisov, s katerimi smo izvajali aktivnosti pri svojem delu. Ko je ta meja dosežena, se iz zgodovine začnejo samodejno brisati zapisi, ki so bili v zgodovino shranjeni najprej.

2.7 Bližnjice

Pri svojem delu lahko zapise iz različnih vsebinskih sklopov, ki jih pogosto ali večkrat uporabljamo, dodajamo med bljižnice. Do njih dostopamo s klikom na gumb . Zapise lahko med bližnjice dodajamo z izborom zapisov v rezultatih iskanja v iskalniku in iz pregledovalnika.

> 💡 **Omejitev števila bližnjic**
>
> Največje število shranjenih bližnjic je 100. Ko je ta meja dosežena, se zapisi ne dodajajo več med bljižnice. V tem primeru je treba iz bližnjic izbrisati zapise, ki niso več aktualni za pogosto delo.

3 Posebno oblikovana okna

3.1 Okno *Kartica*

V oknu **Kartica** izvajamo postopke evidentiranja gradiva pri članu in oddelku, lahko pa dostopamo tudi do urejevalnika podatkov o članu in do lokalnega fonda gradiva knjižnice. To okno nadomešča okno **Gradivo domače knjižnice** v COBISS3.

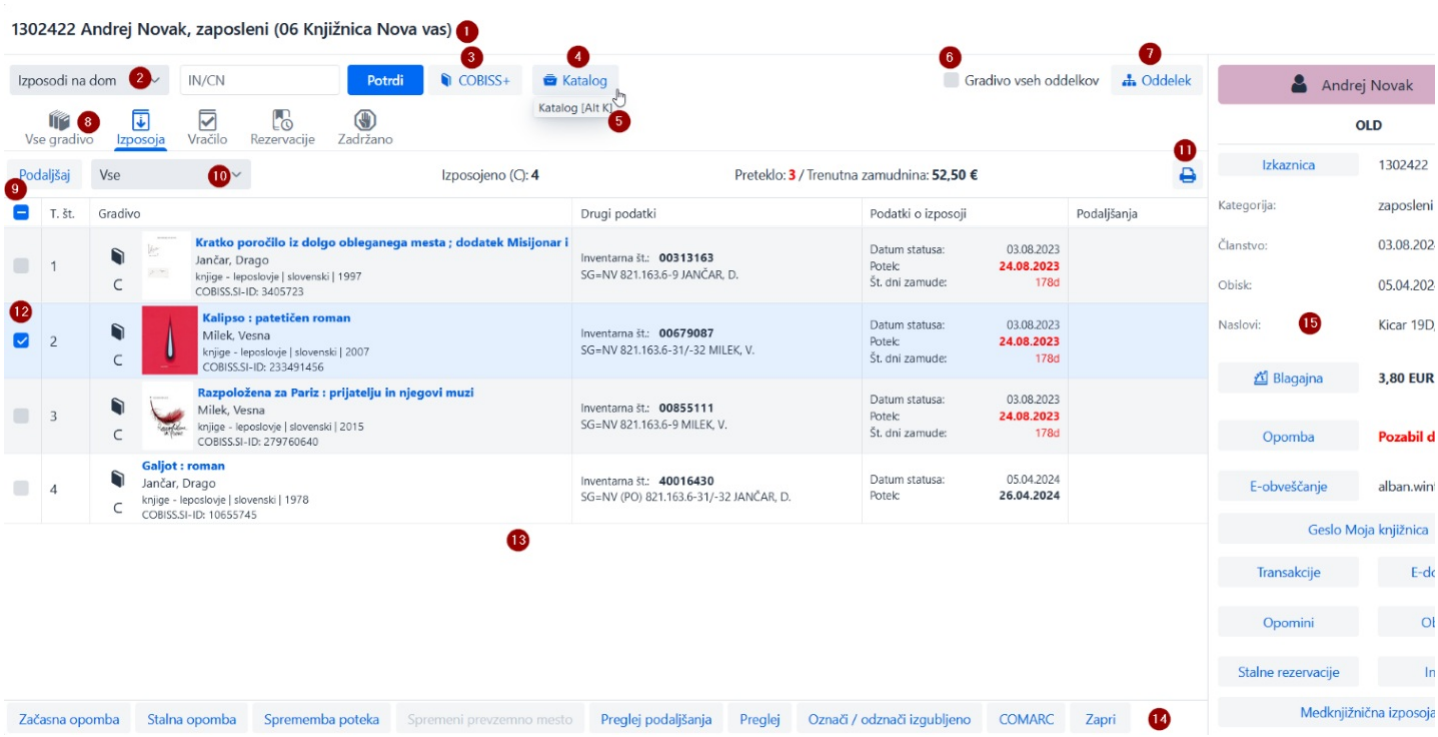

Okno Kartica - zavihek Izposoja

Funkcionalnosti okna **Kartica** so:

1. Informacija o članu oz. oddelku, za katerega imamo odprto evidenco gradiva
2. Spustni seznam za izbiro postopka, ki ga bomo izvedli z gradivom (npr. izposoja, vračilo, rezervacija …)
3. Gumb za odpiranje kataloga knjižnice v COBISS+
4. Gumb za odpiranje iskalnika po fondu gradiva za izposojo Najdeno gradivo lahko na osnovi izbora izposodimo, rezerviramo …
5. V primeru obstoja hitrih tipk za ta postopek na gumbih za izbor postopkov v zaslonskem namigu prikaz kombinacije hitrih tipk
6. Možnost prikaza gradiva vseh oddelkov (v knjižnici z oddelki)
7. Gumb za preklop med oddelki knjižnice (v knjižnici z oddelki)
8. Zavihki gradiva, evidentiranega pri članu (po statusih gradiva) Vedno sta vidna zavihka **Vse gradivo** in **Izposoja**, drugi zavihki so vidni le, kadar so pri članu evidentirani gradivo posameznega statusa, inventar ali spletni viri.
9. Gumbi za postopke, ki jih lahko izvedemo z evidentiranim gradivom na osnovi izbora v seznamu (npr. podaljšanje roka izposoje, izposoja rezerviranega prostega izvoda) Postopki so različni glede na izbrani zavihek.
10. Spustni seznam za preklop med možnimi prikazi evidentiranega gradiva (npr. gradiva, evidentiranega na tekoči dan)
11. Gumb za pripravo in tiskanje ali pošiljanje zadolžnice
12. Možnost označitve gradiva, s katerim želimo izvesti postopek
13. Glavni del okna s podatki o evidentiranem gradivu
14. Postopki, ki jih lahko izvajamo z evidentiranim gradivom (pred tem označimo izvod, pri katerem želimo izvesti postopek)
15. Podatki o članu, od koder lahko prehajamo v urejevalnik podatkov o članu ali izvajamo posamezne metode za izbranega člana (npr. vpogled v transakcije pri članu)

> **Dostop do izvedbe postopkov z gradivom**
>
> Postopke, ki jih lahko izvajamo z gradivom, izbiramo iz spustnega seznama; gl. št. **4** na zgornji sliki.
>
> Izvedbo posameznih postopkov v oknu **Kartica** lahko aktiviramo s hitrimi tipkami, tako npr. s kombinacijo tipk **<Alt + I>** aktiviramo postopek izposoje na dom.
>
> S klikom na naziv posameznega zavihka se v spustnem seznamu aktivira postopek, ki ga lahko na tem zavihku izvedemo, tako npr. klik na ime zavihka **Izposoja** aktivira postopek *Izposodi na dom*, klik na ime zavihka **Vračilo** aktivira postopek *Vrni/Briši* …

3.2 Izvoz podatkov

Do funkcionalnosti izvoza podatkov dostopamo v segmentu **Izpisi** na zavihku **Izvoz podatkov**. Na tem zavihku lahko dostopamo tudi do datotek z izvoženimi podatki.

> ⚠ **Dostop do izvoza podatkov**
>
> Za uporabo te funkcionalnosti ni potrebno pooblastilo za delo v segmentu **Izpisi**.

Glavno okno **Izvoz podatkov** ima obliko dvojnega okna, kjer v levem oknu izberemo podatke, za katere želimo izvoz podatkov, izberemo pa tudi možnost priprave poizvedb ali filtrov. Po kliku na možnost **Dodaj** ali **Dodaj vse** se podatki, ki jih bomo izvozili, premaknejo v desno okno.

Funkcionalnosti v oknu za izvoz podatkov so naslednje:

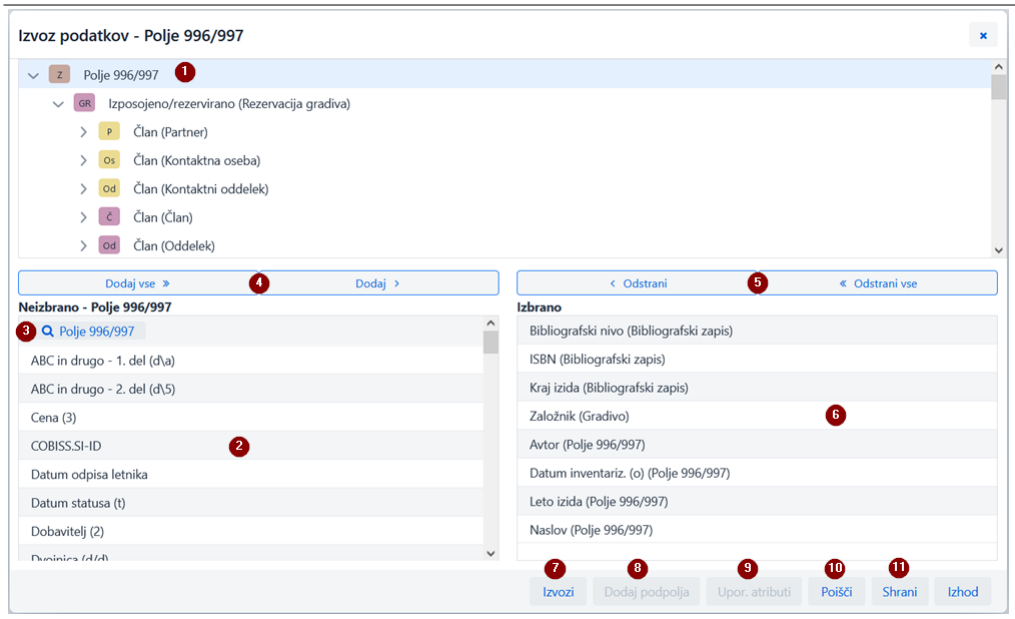

Okno Izvoz podatkov

1. Izbrani vsebinski sklop
2. Podatki vsebinskega sklopa, kjer s klikom na ime podatka označimo tiste, ki jih želimo vključiti v izvoz
3. Gumb za oblikovanje poizvedbe ali filtra
4. Gumba za dodajanje podatkov v izvoz
5. Gumba za odstranitev podatkov iz izvoza podatkov
6. Podatki, ki smo jih izbrali za izvoz podatkov
7. Gumb za izvedbo izvoza podatkov
8. Gumb za dodajanje podpolja
9. Gumb za vključitev uporabniško definiranih atributov
10. Gumb za izvedbo iskanja
11. Gumb za shranjevanje definicije izvoza podatkov

3.3 Iskalnik *Katalog*

V COBISS Lib za potrebe iskanja gradiva uporabljamo katalog knjižnice v COBISS+. Po izboru možnosti **COBISS+** (npr. v oknu **Kartica**) se odpre katalog v COBISS+ za lokalno bazo podatkov, v katero smo prijavljeni. V primeru knjižnice z oddelki se odpre katalog za oddelek, v katerega smo prijavljeni v COBISS Lib.

> **Rezervacija gradiva**
>
> Če želimo rezervirati gradivo na osnovi izbora iz kataloga COBISS+, to storimo tako, da pregledamo podrobne podatke o zalogi in od tam skopiramo inventarno številko gradiva, ki ga želimo rezervirati.

Za potrebe iskanja gradiva po fondu, ki ga ima knjižnica na razpolago za izposojo, je iz okna **Kartica** člana ali oddelka s klikom na gumb **Katalog** omogočen dostop v iskalnik po tem gradivu. Po fondu gradiva iščemo na enak način, kot iščemo gradivo v iskalniku **Polje 996/997**.

Med najdenimi izvodi gradiva lahko označimo enega ali več izvodov in izvedemo naslednje postopke:

- izposoja na dom
- rezervacija
- izposoja v čitalnico
- rezervacija za čitalnico
- vpogled v stanje izbranega izvoda

> **Iskanje z uporabo pametne vrstice**
>
> V prvem iskalnem polju iskalnika **Katalog** lahko v polju *Inventarna številka (f) ali ukazno iskanje ali ključne besede* iščemo po fondu gradiva z vpisom inventarne številke, avtorja ali naslova gradiva.

3.4 Okno *Koledar v vzorcu izhajanja*

V COBISS Lib se okno za urejanje datumov prejemov zvezkov razlikuje od okna **Koledar izhajanja** v COBISS3. Razlike so naslednje:

- pogled v koledarju je vedno na dnevnem nivoju;
- pričakovani zvezki so označeni z zeleno;
- združeni zvezki so označeni z rumeno;
- datumi, ko zvezki ne izidejo, niso označeni;
- združevanje zvezkov v dvojne, trojne številke se izvaja le pri kontroli dotoka, in ne več v koledarju;
- določitev, kdaj je zvezek izdan oz. kdaj zvezek ne izide, je možna na posamezen datum ali za dan v tednu;
- možno je označiti, da publikacija ne izhaja med prazniki.

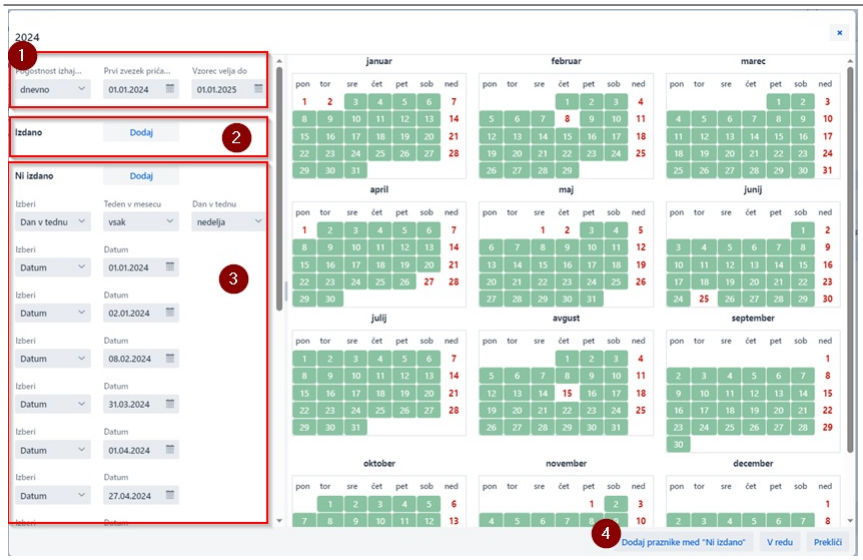

Okno Koledar v vzorcu izhajanja

1. Podatki o pogostnosti in obdobju izhajanja
2. Določitev izida zvezka, predvsem pri pogostnostih *ni znano*, *nedoločeno*, *drugo*
3. Določitev, kdaj zvezek ni izdan
4. Določitev, da publikacija ne izhaja ob praznikih

4 Segment Nastavitve in administracija

V segmentu **Nastavitve in administracija** so na razpolago funkcionalnosti segmenta COBISS3/Upravljanje aplikacij in funkcionalnosti, ki so v COBISS3 pri možnosti **Sistem**.

V tem segmentu je na razpolago tudi možnost za nastavljanje hitrih gumbov za izvajanje postopkov.

> ⚠ **Dostop do segmenta Nastavitve in administracija**
>
> Dostop do segmenta je omogočen vsem uporabnikom, vendar so za izvedbo posameznih postopkov (npr. urejanje podatkov o partnerjih) potrebna posebna pooblastila.

V segmentu **Nastavitve in administracija** urejamo nastavitve za naslednje vsebinske sklope:

- **Domača knjižnica**
- **Partner**
- **Kontakt**
- **Uporabniki sistema**
- **Nastavitve**
- **Pregled obdelav osebnih podatkov (ZVOP)**
- **Sporočila**
- **Strežnik**

Omogočeno je tudi iskanje po bazi podatkov COLIB.

4.1 Nastavitev hitrih gumbov za izvajanje postopkov

Za pohitritev dela v COBISS Lib si lahko za vnaprej določene postopke, ki jih izvajamo najpogosteje, nastavimo in aktiviramo gumbe za hiter dostop do izvajanja teh postopkov. Gumbe dodajamo in jih poimenujemo sami; vezani so na uporabniško ime.

Postopek

1. V sklopu **Nastavitve** izberemo postopek **Nastavi bližnjice za postopke**.
   Odpre se okno **Urejevalnik bližnjic do postopkov**.
2. Po kliku na gumb **Dodaj** se odpre okno za nastavitev hitrih gumbov.
   Z miško označimo postopek, za katerega želimo nastaviti bližnjico. Za vsako bližnjico na levi strani okna v rubriki **Oznaka postopka** vpišemo največ 4-mestno poimenovanje tipke za bljižnico do postopka, pri možnosti **Aktivnost** pa s klikom v potrditvenem okencu označimo, ali naj bo bližnjica aktivna ali ne.
3. Nastavitve shranimo s klikom na gumb **V redu**.
   Vrnemo se v okno **Urejevalnik bližnjic do postopkov**.
4. Po kliku na gumb **Izhod** se bo gumb z vnaprej določeno ikono in vpisanim poimenovanjem dodal pod naslovno vrstico aplikacije COBISS Lib.

Urejamo lahko tudi vrstni red gumbov ali pa jih izbrišemo. Te možnosti so na razpolago v ukazni vrstici okna **Urejevalnik bližnjic do postopkov**.

> ⚠ **Hitra gumba za spremembo oddelka in odpiranje okna GDK**
>
> V COBISS Lib je dostop do postopka za spremembo oddelka knjižnice urejen v obliki gumba v naslovni vrstici okna aplikacije, metoda **Gradivo domače knjižnice** pa je nadomeščena z metodo **Kartica**. Zato za ta dva postopka nastavitev hitrih gumbov v COBISS Lib ni podprta in bosta oba hitra gumba, če smo ju imeli nastavljena v COBISS3, v COBISS Lib po shranitvi nastavitev bljižnic umaknjena.

5 Nasveti pri delu v COBISS Lib

PODROČJE DELA	NASVETI
Nastavitev velikosti prikaza v vmesniku	Velikost prikaza urejamo z možnostjo **Povečaj** oz. **Zoom** v spletnem brskalniku.
Skrivanje imen segmentov	S klikom na ikono lahko skrijemo segmente programske opreme. Tako povečamo delovni prostor. S ponovnim klikom na to ikono se segmenti ponovno prikažejo.
Prikaz področja z odprtimi iskalniki – delovno področje	V COBISS Lib je delovni prostor nadomeščen s funkcionalnostmi iskalnikov v COBISS Lib. Zapisi, s katerimi izvajamo akcije, se naložijo v del iskalnika s prikazanimi rezultati iskanja. Pri tem se odpre toliko isklanikov, kot je vsebinskih sklopov, s katerimi smo izvajali akcije v COBISS Lib. To pomeni, da so zapisi, s katerimi smo delali, zbrani po posameznih iskalnikih. Do teh iskalnikov dostopamo s klikom na ikono .
Nastavitev gumbov za posamezne postopke	Za nekatere izmed najpogosteje izvajanih funkcionalnosti v segmentu **Nastavitve in administracija** v vsebinskem sklopu **6 – Nastavitve** s postopkom **Nastavi bljižnice za postopke** nastavimo gumbe, ki se umestijo pod naslovno vrstico COBISS Lib. Gumbi so vidni v vseh segmentih.
Označevanje območja zapisov v iskalniku, pregledovalniku	Najprej pritisnemo in držimo tipko **<Ctrl>** ter kliknemo na vrstico z zadetkom v iskalniku oz. zapisom v pregledovalniku, ki naj bo zajet kot prvi v območju, ki ga želimo označiti; nato pritisnemo in držimo tipko **<Shift>** ter kliknemo na vrstico z zadetkom oz. zapisom, ki naj bo v našem izbranem območju označen zadnji.
Povezani zapisi	Povezane zapise (npr. v iskalniku) pregledamo s klikom na gumb , ki odpre pregledovalnik izbranega zapisa. V spodnjem delu okna so prikazani povezani izpisi, ki jih lahko pregledujemo, naložimo, shranimo med priljubljene ali dodamo v zgodovino.
Prevzemanje zapisa	Pri prevzemanju zapisa se za potrebe urejanja omejenega nabora podatkov samodejno (na novem zavihku brskalnika) odpre aplikacija **COBISS Cat**, kjer se ponudi možnost **Urejanje omejenega nabora bibliografskih podatkov**. Podatke uredimo in shranimo. Nato zavihek spletnega brskalnika zapremo, saj se COBISS Cat za vsako prevzemanje zapisa odpre v novem zavihku spletnega brskalnika. Za hitrejši dostop do možnosti za prevzemanje zapisov je v iskalniku **Gradivo** dodan gumb **Prevzemi zapis** za izvedbo tega postopka.
Gradivo domače knjižnice	Postopek **Član / Gradivo domače knjižnice** iz COBISS3 je v COBISS Lib nadomeščen s postopkom **Kartica**.
Katalog v izposoji	V COBISS Lib je ta možnost nadomeščena z možnostjo **Katalog**. Ta možnost je dostopna v oknu **Kartica**, kjer je na razpolago tudi gumb **COBISS+**, ki odpira katalog knjižnice v COBISS+.
Segment Nastavitve in administracija	V tem segmentu so na razpolago funkcionalnosti segmenta COBISS3/Upravljanje aplikacij in funkcionalnosti, ki so v COBISS3 pri možnosti **Sistem**.
Izvoz podatkov	Funkcionalnost **Izvoz podatkov** je v segmentu **Izpisi** na zavihku **Izvoz podatkov**. Do izvoženih datotek lahko tudi v COBISS Lib dostopamo z možnostjo **Datoteke z izvoženimi podatki**, ki je na razpolago na tem zavihku. Datoteke se hranijo samo 7 dni od nastanka, nato so izbrisane.
Datoteke z izvoženimi podatki	Pri možnosti **Datoteke z izvoženimi podatki**, ki je na zavihku **Izvoz podatkov**, so dostopne tudi datoteke z izpisi, ki smo jih pripravili in odprli v formatu PDF. Datoteke se hranijo samo 7 dni od nastanka, nato so izbrisane.
Inventar	V COBISS Lib se **funcionalnost izposoje inventarja** izvede iz okna **Kartica** izbranega člana tako, da se v desnem delu tega okna pri podatkih o članu klikne gumb **Inventar**. Podatki o inventarju so vidni v oknu **Kartica** na zavihku **Inventar**.
Težave pri tiskanju	V primeru težav pri tiskanju (npr. nalepka ali zadolžnica se ne natisne) je treba preveriti: – urejenost logičnih destinacij (segment **Nastavitve in administracija** / sklop **6 – Nastavitve** / **Logične destinacije**) – ali je tiskalnik lokalno ali mrežno priključen (preverite pri skrbniku vaših naprav) – ali je za potrebe tiskanja na mrežne tiskalnike urejen poseben *user* (preverite pri skrbniku vaših naprav) – delovanje servisa COBISS DGW (segment **Nastavitve in administracija** / sklop **9 – Strežnik** / **Testiraj povezavo s COBISS DGW**)

⚠ **Uporaba tipk *Nazaj* in *Ponovno naloži stran* (*Reload, F5*) v spletnem brskalniku pri delu v COBISS Lib**

Tipki **Nazaj** in **Ponovno naloži stran** ponovno naložita aplikacijo COBISS Lib in nas vrneta na pregledno ploščo, vse neshranjene spremembe se s tem izgubijo. Zato uporabo teh dveh možnosti odsvetujemo. Prav tako smo pozorni na to, da COBISS Lib nimamo odprtega v več kot enem zavihku v brskalniku.

6 Seznam bližnjic (hitrih tipk) za izvedbo nekaterih postopkov

Hitre tipke (angl. *keyboard shortcuts*) lahko uporabljamo v različnih delih uporabniškega vmesnika aplikacije COBISS Lib:

- v glavnem oknu
- v iskalnikih
- v oknu **Kartica**

in delujejo v kombinaciji s tipko **Alt**.

Pri postopkih, kjer je vključena možnost uporabe hitrih tipk, se le-ta izpiše v obliki zaslonskega namiga, ko se z miško postavimo na ime postopka.

6.1 Hitre tipke v glavnem oknu COBISS Lib

Hitre tipke delujejo ne glede na izbrani segment, vendar je delovanje omejeno na morebitna zahtevana pooblastila za izvedbo posameznega postopka.

BLIŽNJICA (HITRE TIPKE)	POSTOPEK, METODA	OPOMBA
<Alt + D>	Gradivo / Kontrola dotoka	
<Alt + G>	Polje 996/997 / Preglej	
<Alt + I>	Član / Kartica	
<Alt + S>	Član / Evidentiraj obisk	
<Alt + V>	Neprosto gradivo / Vrni, briši	
<Alt + A>	Neprosto gradivo / Vrni z zadržkom	
<Alt + M>	Mesto za obdelavo rezervacij / Spremljanje in obdelava rezervacij prostega gradiva	
<Alt + P>	Mesto za prevzem gradiva / Pripravi gradivo za prevzem ali dostavo	
<Alt + N>	Račun / Poravnaj terjatev za nečlana	
<Alt + O>	Oddelek	Sprememba oddelka knjižnice; samo v knjižnicah z oddelčno organizacijo izposoje
<Alt + C>	Stanje blagajne / Odpri blagajniški predal	
<Alt + K>	Gradivo / Katalog	
<Alt + H>	Gradivo / Prevzemi gradivo iz COBIB-a	
<Alt + B>	Oddelek / Prenesi gradivo (bibliobus)	
<Alt + W>	Aktivira možnost **Aktivni iskalniki**	

6.2 Hitre tipke v iskalnikih

V vseh iskalnikih poleg hitrih tipk, ki so na razpolago v glavnem oknu COBISS Lib, delujejo še hitre tipke za naslednje postopke:

BLIŽNJICA (HITRE TIPKE)	POSTOPEK, METODA	OPOMBA
<Alt + U>	Uredi	
<Alt + J>	Pokaži	
<Alt + I>	Kartica	Brez izbire člana v iskalniku **Član** – odpre se okno **Iskanje po ključu**
<Alt + Q>	Kartica	Samo v iskalniku **Član**, kjer se za izbranega člana odpre okno **Kartica**

6.3 Hitre tipke v oknu Kartica

BLIŽNJICA (HITRE TIPKE)	POSTOPEK, METODA	OPOMBA
<Alt + I>	Izposodi na dom	
<Alt + V>	Vrni / Briši	
<Alt + A>	Zadrži	
<Alt + P>	Podaljšaj	
<Alt + R>	Rezerviraj na dom	
<Alt + K>	Katalog	
<Alt + G>	Preglej	
<Alt + C>	COMARC	
<Alt + D>	Zadolžnica	
<Alt + O>	Oddelek	Sprememba oddelka knjižnice; samo v knjižnicah z oddelčno organizacijo izposoje
<Alt + E>	Uredi	Odpiranje urejevalnika **Član** za urejanje podatkov o članu
<Alt + X>	Blagajna	
<Alt + Q>	Inventar	Aktiviranje možnosti evidentiranja postopkov z inventarjem pri izbranem članu
<Alt + N>	Opomba	
<Alt + L>	Gradivo vseh oddelkov	Označi možnost prikaza gradiva vseh oddelkov; samo v knjižnicah z oddelčno organizacijo izposoje.
<Alt + S>	Izposodi v čitalnico	
<Alt + U>	Rezerviraj v čitalnico	

7 Začetek dela v COBISS Lib

Funkcionalnosti v programski opremi lahko izvajate tako v COBISS3 kot tudi v vmesniku COBISS Lib. To pomeni, da bodo vse spremembe, ki bodo narejene v COBISS3, takoj vidne tudi v COBISS Lib in obratno (npr. ažurirani podatki o zalogi, spremembe v evidenci gradiva člana …). Pri delu v COBISS Lib se bodo upoštevale tudi nastavitve parametrov, ki so bili za vašo knjižnico vključeni že za delo v COBISS3.

Postopek izvajanja funkcionalnosti je v COBISS Lib kar se da podoben COBISS3, le vmesnik je drugačen. To pomeni, da lahko pri delu še naprej uporabljamo uporabniško dokumentacijo, ki je pripravljena za COBISS3. Okna, ki so pripravljena povsem na novo (kot npr. okno **Gradivo domače knjižnice**, ki je v COBISS Lib nadomeščeno z oknom **Kartica**), so na kratko predstavljena v poglavju Posebno oblikovana okna.

V nasprotju s prehodom iz COBISS2 na COBISS3 poseben prehod iz COBISS3 na COBISS Lib ne bo potreben, tako da odpadejo koraki, kot so:

- vzpostavitev testnega okolja in prenos podatkov
- kontrola pravilnosti prenesenih podatkov
- potrditev pravilnosti prenesenih podatkov
- odločitev za datum izvedbe pravega prehoda
- itd.

To pomeni, da lahko začnete delati v aplikaciji COBISS Lib takoj po namestitvi. Sami se lahko odločite, katere postopke boste začeli najprej izvajati v COBISS Lib, katere pa kasneje. Predlagamo, da v COBISS Lib čim prej začnete izvajati funkcionalnosti, ki jih pri svojem delu najpogosteje uporabljate.

Sočasno delo v COBISS3 in COBISS Lib bo možno še nekaj časa.

V primeru neustreznega delovanja ali manjkajoče funkcionalnosti nas o tem čim prej obvestite na e-naslov podpora@izum.si.